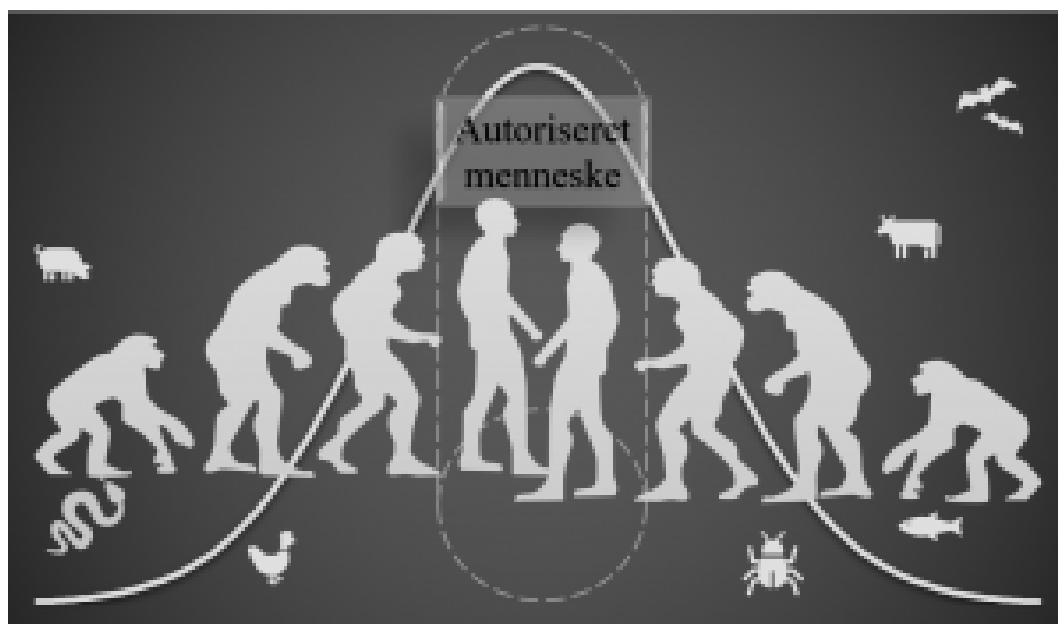

Kapitel 5 bogen *Kampen om Mennesket* (red. Budtz Pedersen, Collin, Stjernfelt 2018) indledes således: »*Homo sapiens* er mennesket, som det behandles i biologien og de biologisk inspirerede dele af psykologien, dvs. mennesket forstået som et naturvæsen.« (s. 167)

Hvor veldefineret er menneskearten egentlig?

Indtil for få årtier siden var udsagnet: »Hvis et levende væsen er født af et menneske, er det et menneske« utvivlsomt sandt. Oversat til genetikens fagtermer kunne det eksempelvis lyde således: »Genomet hos afkommet er tilnærmelsesvis identisk med forældrenes«.

Med denne tilgang kan et levende væsens menneskelighed entydigt fastlægges ved at sammenligne dets DNA-struktur med et videnskabeligt fastlagt menneskeligt standardgenom. I praksis er det dog mere kompliceret end som så, for variationerne i arvemassen er så betydelige, at der nærmere er tale om en normalfordeling omkring en standard. Når det således er konstateret, at mennesket deler over 98 % af sine gener med to chimpanserarter (Diamond, 1997) bliver det altså en arbitrær videnskabelig beslutning blandt genetikere, om disse chimpanser bør henregnes til mennesker, eller om nogle individer, født af mennesker, afviger så meget fra standardgenomet, at de bør henregnes til chimpanser.

Problemstillingen kompliceres yderligere af genteknologi, der dækker over målrettede forsøg med at manipulere arvemassen. Teknologien har været anvendt siden 1996 til udvikling af såkaldte GMO-afgrøder. I den brede befolkning har metoden været kontroversiel; modstandere hævder blandt andet, at de langsigtede økologiske konsekvenser er uforudsigelige (skønlitterært eksemplificeret i romanen *The Day of the Triffids* (Wyndham, 2008 [1951])), mens tilhængerne fremhæver nødvendigheden af at sikre fødevarerproduktionen til en hastigt voksende verdensbefolkning.

Imidlertid er genteknologiske eksperimenter ikke længere begrænset til fødevarersektoren; den har også vist sig nyttig indenfor medicinalindustrien; og nu kan man i nyhederne ([TV2/News \(Tech\), 2016](#)) læse, at der i Kina eksperimenteres med menneskelig arvemasse, og endvidere fremgår det, at »flere danske forskere er åbne over for muligheden med at redigere gener i menneskelige embryoner - så længe det ikke skal føre til graviditeter.«

Embryon har indtil videre været en fagterm, der dækker de første 8 uger, af et menneskefosters udvikling ([Tranum-Jensen, 2014](#)). Men med udmeldingen fra de danske forskere, får embryon også en radikal anden betydning, nemlig »en substans af organisk materiale - primært forbundne aminosyrer - der under de rette forhold ville kunne udvikle sig til et menneskefoster.« Danske forskere vil angiveligt afholde sig fra at etablere disse nødvendige rette forhold, men hvis andre forskere ikke føler sig forpligtet på denne begrænsning, er graviditet og fødsel en reel mulighed, og så er det ikke længere givet, at afkommet tilnærmelsesvis deler genom med den person, der har født det. I *Brave New World* (Huxley, 2014 [1932]) forudser forfatteren en fremtid, hvor end ikke en livmoder er nødvendig for at avle et menneskebarn. Huxleys dystopiske forudsigelser har med tiden vundet indpas i sproget i form af *rugemødre*, *reagensglasbørn* og *kloner*.

Konklusionen synes derfor at blive, at moderne genteknologi har afmonteret en tidligere meget intuitiv definition af menneskelighed. Skønt det fortsat er normen, så er det ikke længere med nødvendighed givet, at et barn deler gener med sine forældre – det er end ikke sikkert, at barnets forældre entydigt kan identificeres – så ud fra et genetisk videnskabeligt synspunkt, kan forældrenes status som mennesker derfor ikke uden videre overføres til afkommet.

Litteratur

Diamond, J. (1997). *Den tredje chimpansé - storhed og fald*. (T. Kjær, Ovs.) Akademisk Forlag, Nepenthes Forlag.

Huxley, A. (2014 [1932]). *Brave New World*. Vintage.

Wyndham, J. (2008 [1951]). *The Day of the Triffids*. England: Penguin Books Ltd.